

Taboꝛ

1946

RUPNIKOVO LETO

1986

1986

EL FORTIN

3-4

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je fast in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 300.434.

NAROČNINA: A 5.00, Južna Amerika 10 dolarjev, Evropa-Avstralija: 12 dolarjev, ZDA in Kanada 12 dolarjev (zračno paketi). Letalska naročnina za vse države 15 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič — Río Colorado 1806 — (1686) Hurlingham — Bs. As. — Argentina.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Med boji za preprečitev pohoda komunističnih brigad proti Primorski in Trstu ter za sprejem Mihailovičevih četniških odredov, ki naj bi se priključili domobrancem in drugim borcem za odločilni odpor združenih protikomunističnih sil v Sloveniji, general Leon Rupnik aprila 1945 v operativnem štabu v Suhi Krajini sprejema raport poveljnika oklopniškega oddelka. — še med temi usodnimi boji je gen. Rupnik izkoristil vsako priložnost za stik z narodom, kakor je dokumentirala naša naslovna slika v št. 1-2 letošnjega TABORA, ki je bila posneta ob isti priliki in ga kaže v zaupnem, naravnostnem in sproščenem razgovoru s parom starcev na po-deželju, ki je zaradi komunističnih zverstev največ trpelo, in iz katerega je gen. Rupnik črpal moči, da je v nadčloveških naporih žrtvovanca za Boga — Narod — Domovino vztrajal do mučeniškega konca.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Marzo-Abril 1986

BUENOS AIRES

Marec-April 1986

¡LIBRES DEL MUNDO – UNIOS!

Allá lejos, en el viejo continente, hay un pequeño país. Oculto entre las montañas boscosas y lleno de ríos y arroyuelos, lindando con el Mar Adriático y protegido por los picos nevados de los Alpes está nuestro país, nuestra pequeña patria — Eslovenia.

Al terminar la Segunda Guerra Mundial tuvimos que despedirnos de este paraíso nuestro porque hemos elegido la libertad, porque sobre nuestra patria había caído el Telón de Hierro del comunismo brutal y ateo, que ha ahogado en sangre y con muerte nuestro grito de libertad.

Ahora estamos dispersados por todos los continentes. Conmovidos en lo más íntimo de nuestros sentimientos humanos, nos inclinamos ante la memoria de nuestros seres más queridos que han muerto pero que jamás quedarán en el olvido.

Recordamos y honramos también la memoria de nuestros mártires, de nuestras víctimas inocentes, de nuestros héroes desconocidos. Nuestro duelo lleva ya más de 41 años porque entonces, en 1945, las hordas sanguinarias de los comunistas masacraron toda una generación, toda una juventud viril de una nación: de la Nación Eslovena. En aquel entonces, los soldados con estrella roja, gobernantes de Yugoslavia, mataron a mansalva a 12.000 jóvenes eslovenos, cuyo único crimen era: creer en Dios, amar a su patria y defender la libertad de su pueblo.

Nosotros, los sobrevivientes de la masacre, gritamos con toda la voz tanto en el día de todos los muertos como los demás días: **Libres de todas las naciones, libres de todos los continentes y de todas las razas, uníos! Uníos en este último minuto ante de las doce! Uníos y rechazad la tiranía comunista y haced lo posible de devolver la libertad a todos los pueblos esclavizados por el comunismo!**

SVOBODNI SVETA – ZDRUŽITE SE!

Tam daleč na starem kontinentu je mala dežela. Skrita med gozdnatimi pogorji in polna rek in potokičev meji na Jadransko morje, ščitijo jo

pa zasneženi vršaci Alp: to je naša dežela, naša mala domovina — Slovenija.

Ob koncu druge svetovne vojne smo se morali posloviti od tega raja, ker smo izbrali svobodo. Nad našo domovino se je zgrnila železna zavesa brutalnega in brezbožnega komunizma, ki je utopila v krvi in smrti naš klic svobode.

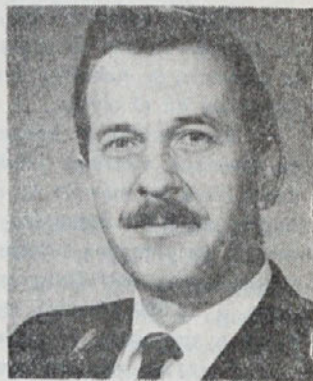
Sedaj smo razsejani po vseh kontinentih. Pretreseni v dno duše se klanjamo spominu naših dragih, ki so umrli in jih nikdar ne bomo pozabili.

Toda spominjamo se tudi in častimo spomin naših muškenikov, naših nedolžnih žrtev, naših neznanih junakov. Že 41 let žalujemo. Takrat 1. 1945, je krvoločna komunistična drhal pobila mladino ene generacije, mladino slovenskega naroda.

Takrat so vojaki z rdečo zvezdo, vladarji Jugoslavije, neusmiljeno pobili 12.000 mladih Slovencev, katerih edini „zločin“ je bil, da so verovali v Boga, ljubili svojo domovino in branili svobodo svojega naroda.

Mi, kateri smo pokol preživel, kličemo na ves glas, sedaj in vse dni: **Svobodni vseh narodov, svobodni vseh kontinentov in ras! Združite se v tej zadnji minuti pred polnočjo!** Združite se in odbijte komunistično tiranijo, storite vse, kar morete in vrnite svobodo vsem zaslužnjem narodom, ki ječe pod komunizmom.

IMELI SMO MOŽA . . .

Inž. France Grum

Imeli smo moža, prijatelja, brata, soborca; imeli smo Franceta.

Spomladi leta 42 se skupina sedemnajstih mladeničev, polnih mladostnega navdušenja in ljubezni do naroda, spusti v negotovo bodočnost. Za večino se je pot, ki so jo začeli tistega hladnega majskega jutra, končala s smrtjo. France je obstal. Njegova pot je šla od bitke do bitke, od zmage do zmage; od navadnega borca do poveljnika udarnega bataljona.

Ko se je vse končalo zaradi brezčutne, računarske politike, si je utrl pot v „svobodni svet“. Ta ga je nagradil z delom na kmetiji, kjer je moral začeti kot navaden hlapec. Toda tudi tu v veliki Ameriki je France

hitel od zmage do zmage. Ko je bil na višku svoje osebne in intelektualne moči, ni bil več samo France iz Slap, študent, ki je v dneh revolucije obstal na strani resnice in pravice: bil je Senior Research Director ameriškega velepodjetja Eastman Kodak, „scholar and scientist“, „velikan na področju barvne optike“, predsednik ali član vrste ameriških in mednarodnih znanstvenih organizacij, avtor petih znanstvenih knjig, ki so mu prinesle svetovni sloves — in profesor na Rochester Institute of Technology, ene najboljših ameriških tehničnih univerz.

Med nami je bil France brat in sodelavec, vodnik in prijatelj, eden redkih nekdanjih častnikov, ki je ostal zvest ideji in idealom, za katere so padli tisoči; gromovit govornik navduševalnih govorov in vendar — preprost Slovenec, ki se ni nikdar in nikjer trkal na prsa in hvalil bodisi s preteklimi, bodisi s sedanjimi uspehi. Niti večina njegovih najožjih sodelavcev ni poznala njegovega statusa v ameriški in svetovni tehnični družbi.

V petek pred Božičem je po cesti 104 v državi New York hitel avtomobil. France se je vračal domov... bližnji božični prazniki so mu bili na mislih. Pokrajina je bežala mimo njega, v nočnem zraku se je čutila bližina jezera nekje na desni... nekaj dni počitka mu bo prav prišlo, toda prej je treba opraviti še to in to... darila še niso vsa nakupljena in nekaj kartic bo še treba napisati...

Žarometi avtomobila tipajo v temo pred seboj... na levi bežijo vozila v nasprotno smer... njihove luči švigajo mimo njega in ga navdajajo s toplimi mislimi: petek je in vse hiti domov za predbožični vikend...

Nenadoma mu udari v oči zaslepljujoča luč... bliža se mu s strahotno hitrostjo... napolni mu oči in dušo... srce mu zadrhti v nepoznanem spoznanju... in takrat jih je zagledal: na obeh straneh tiste neizmerne luči stoje fantje iz Velikolaškega bataljona... z razvitimi zastavami in širokimi nasmehi na obrazih... tisti njegovi nikdar premagani fantje, ki so bili predrzni za poraz, premladi za smrt in prepošteni, da bi prepoznali prevaro sveta..., stoje na obeh straneh luči, v dveh strumnih vrstah, pripravljeni, da jim spet ukaže „NAPREJ“!...; potem se dvigne njih krik, zlije se z njegovim... vse se pomeša v eno samo, večno melodijo... Bog... Narod... Domovina... Družina... in on, mojster barvne optike, se še enkrat zagleda v tisto briljantno, vseh barvnih odtenkov polno luč...

Iz Sodusa, tipičnega ameriškega mesta na cesti 104, se poženejo policijski in rešilni avtomobili... sirene tulijo v zimsko noč... ni več tiste čudovite, vseh barv polne luči... ni več tiste oglušujoče, večnostne melodije... in — ni več našega Franceta...

Pijanec, ki je vsega kriv, blebeta svoje opravičilo v policijskem avtomobilu.

Zdravstvuj, France! Ave anima pia!

...in oprostí, da ob vsem tem ne zmorem boljšega pisanja.

P.

**Govor predsednika TABOR-a ZDSPB Ludvika Kolmana na grobu
inž. Franceta Gruma**

Spoštovana gospa, hčerke, sorodstvo in soborci!

Ob tako tragični in nenadni smrti soborca inž. Franceta Gruma se nam nehote vsiljujejo verzi našega velikega pesnika: odprta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena prat'ka...

Tako je nepričakovano odšel naš dolgoletni predsednik TABOR-a Zveze protikomunističnih borcev in zapustil v naših vrstah široko vrzel, ki jo bomo težko premostili.

Mnogo idej in načrtov je imel France, veliko jih je tudi izpolnil, druge pa je odnesel s seboj v večnost. Mi bomo skušali z vsemi svojimi silami nadaljevati njegovo delo, izvesti njegove načrte in ideje — našem Francetu v blag in časten spomin.

Rad je imel Stvarnik Franceta, saj ga je obdaril s prikupno zunanjo-stjo in uglajenim nastopom; dal mu je dobro srce in kremenit značaj; naklonil mu je razumnost in razgledanost in vse, kar je potrebno za uspeh v življenju.

Pokojni France ni uporabil svojih sil, da bi si ustvaril čast med ljudmi — čast mine — in ne za kopičenje gmotnega bogastva in zakladov — ki jih moli požrejo ali tatovi pokradejo, ampak je vložil vse svoje duševne in telesne sile v to, da zagotovi častno mesto Bogu med nami in svobodo narodu.

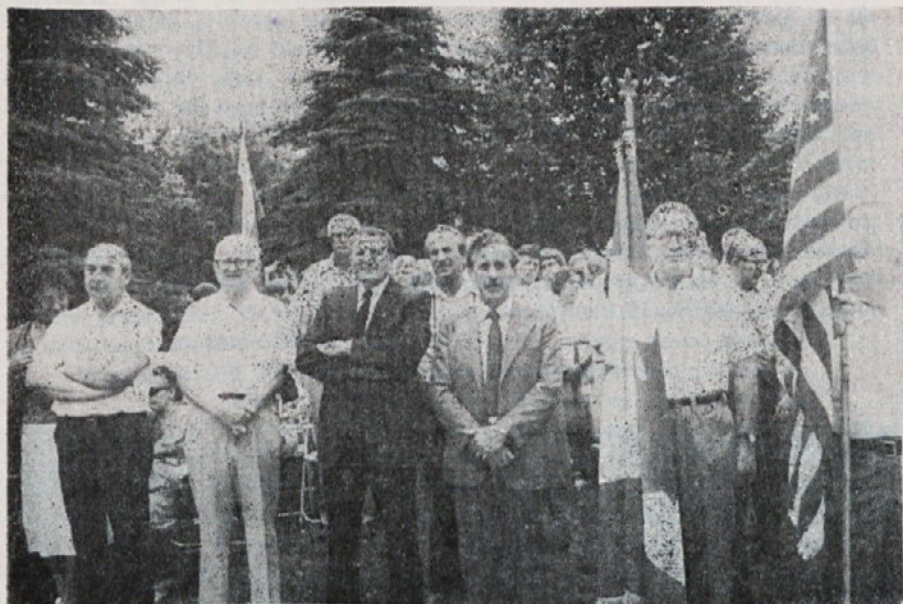
Sedaj je sprejet v družbo tistih domobrancev, ki so dali življenje za svoje brate in si tako postavili spomenik, ki ga ne rja ne zob časa ne moreta zrušiti.

Smrt pobira in ne izbira. Kako resnično je to! Sokrates, največji grški filozof vseh časov, je velikokrat govoril o smrti in o žalosti v zvezi z njo. Takole je govoril svojim učencem: do sedaj še ni bilo rojeno človeško bitje, ki bi moglo najti primerne besede, s katerimi bi tolažili preživle svoje. Seveda tudi jaz nimam teh besed. Danes je tukaj Kristus, ki ima besede tolažbe, ki je ustvaril zveze z mrtvimi preko groba — to je molitev. Tako nas Gospod uči po svoji Cerkvi —, da Bog odloča vse o naši smrti. Naš France se nič ne toži glede časa, načina in kraja smrti, ker ve, da je Bog vse tako odločil, kar je za njega najboljšše. Pokojni France ne potrebuje naše žalosti, pričakuje pa naše molitve. Dajmo mu torej molitve in on bo tega vesel in Bogu bo všeč.

Prosimo Te, dragi France, pozabi na nesoglasja, ki so bila kdaj med nami — in tudi prosim, upoštevaj, da ta nesoglasja niso in nikdar ne bodo vplivala na naša iskrena in prijateljska čustva do Tebe.

Naj Ti Bog da svoj mir.

Gospej Albini, hčerkam in sorodnikom v imenu Tabora, borcev in v mojem imenu izrekam globoko sožalje.

Inž. France Grum v družini preživelih domobrancev na proslavi na Orlovem vrhu na Slovenski pristavi v Clevelandu.

Stane Pleško

Dragi France!

Nikoli nisem mislil, da Ti bom jaz pisal besede v slovo; na tihem sem včasih upal, da boš Ti imel zame zadnjo besedo: da boš omenil, kako sva marsikaj skupaj naredila, marsikaj skupaj napisala, predvsem pa, da sva bila vseskozi enih misli in v isti cilj zagledana... Samo to, vse drugo je brez pomena...

Najvišji Gospodar nas vseh pa je hotel drugače in zdaj ne vem, kje naj začnem, da bom povedal, kar v srcu ob tej žalostni uri čutim, in da tistih, ki za Teboj žalujejo, ne bom še bolj potrl, ampak jih po svojih močeh dvigal k upanju, ki se je Tebi v vsej polnosti izpolnilo. Pišem Ti kot domobranec domobrancu, predvsem pa kot prijatelj prijatelju. Ne vem za Tvoje zasluge in hrabrosti med revolucijo (ker o tem nisi nikoli govoril), toda Tvoje rane so pričale, da jih ni bilo malo. Vem le, da si bil med prvimi, ki so se uprli veliki laži 20. stoletja, vem, da si bil vedno prvi v načrtih in delu; zato nam boš kot prvi ostal še naprej, čeprav si že odšel po plačila za svoja dela.

Prvič sva izmenjala misli nekako pred 30 leti, ko še nisi vedel, s kom si se srečal na teh tujih poteh. Že ob tem prvem pismu sem spoznal,

da Ti je domobranska ideja svobode tako velika in sveta, da ne sme biti pozabljena in zakopana v Kočevskem Rogu. Bolele so Te rane naših invalidov, na katere takrat ni nihče mislil. Vedel si tudi, da našega upora proti zlagani rdeči tiraniji ne bo nihče zapisal, če tega ne bomo naredili mi, preživele priče tistih krvavih dni. Ko so drugi še vsi s strahom v očeh kukali iz raznih skrivališč, je Tebi že bilo jasno, kaj nam je bilo v tistih dneh potrebno. Mislil si na organizacijo, ki naj v drugih okoliščinah in z drugačnimi sredstvi nadaljuje delo, ki so ga začeli slovenski domobranci. Po Tvoji zamisli je zrasla Zveza slovenskih protikomunističnih borcev, ki je po krajevnih društvih našla pot čez vse kontinente. Že na prvi seji si organizaciji začrtal smer:

povedati svetu resnico o rdeči revoluciji na Slovenskem,
pa naših močeh skrbeti za domobranske invalide in
nadaljevati boj za resnično svobodo našega naroda.

Na razvalinah izdajstva in grobov smo stopili v nove vrste ter šli na delo, Ti pa si kazal pot, ki je bila brez ovinkov, prav zato pa polna ovir od vseh strani. Stopal si naravnost, govoril resnico, čeprav je bilo dostikrat hudo in težko. Šel si tudi preko tega; zato smo dvigali, kar so mnogi zavrgli, in svet nas je največ po Tvoji zaslugi spoznal in ocenil. Žarele so Ti oči, če so naše knjige in revije razkrinkale to ali ono komunistično laž; še bolj si bil vesel, ko so naše podpore invalidom in drugim potrebnim iz skromnih dolarjev prešle v tisoče in stotisoče in si vedel, da smo s tem obrisali marsikatero solzo, ali pa jo spremenili v solzo veselja.

Že doma so Te obsojali zaradi Tvoje idejne odločnosti; še bolj so Te zasovražili potem, ko tudi v Ameriki nisi prenehal pričevati resnice. Ko je bilo težko, da si se dostikrat počutil sam na svetu, nisi klonil, ampak podžigal in hrabil še druge: Nič, ne pomaga, če je lahko ali težko, moramo ostati v prvi liniji, dokler pravica ne pride na dan in bo belo — belo, rdeče pa rdeče. In kolikokrat si ponovil: domobranec sem bil, domobranec bom tudi umrl!

Zdaj se je spolnilo tudi to... Tvoje besede ne bo več, toda Tvoj zgled bo ostal z nami kot ukaz in Tvojih ciljev ne bomo spreminjali. S teboj se je podrl steber, ki je nosil idejo slovenske svobode in nam neustrašeno kazal pot od prvega dne. Brez Tebe se počutimo kot otroci brez očeta in Te pogrešamo že zdaj. Samo obljubljam Ti, da bomo strnili svoje vrste in nadaljevali idejni boj, katerega si Ti tako dolgo vodil. —

Ob misli nate, dragi France, mi še nekaj stopa pred oči: s kakšno vero si nam za praznike tolikokrat narisal božično zvezdo in jo kot simbol miru v okrožnici poslal vsem soborcem ter vsem dobrim ljudem po svetu. Verjetno ni samo slučaj, da si nas zapustil prav v tem času, ko je misel na mir tako živa. Prepričan sem, da to zvezdo že gledaš v vsej svetlobi na večnem nebu ter uživaš mir, ki si ga iskal, zanj delal in po njem hrepenel v življenju.

In še nekaj mi prihaja na misel v tem mrazu in snegu. Ko Ti v večnost ponujam roko, Te prosim: Pozabi, France, kar je bilo kdaj med nami

navzkriž! Zdi se mi, da Bog hoče od nas več kot besed; zato je tole žalost določil in postavil v čas, ko Ti moramo v burji in zametih dokazati, da Te imamo radi. France, ko nas gledaš zbrane ob Tvojem vse prezgodnjem grobu, si gotovo vesel, kakor si bil vselej, ko smo stari borci prišli skupaj. Gotovo vidiš našo dobro voljo in sklep, da bomo nadaljevali, kar smo skupaj začeli, dokler naša domovina ne bo svobodna. Kar pa bo naši dobri volji in moči manjkalo, pa Ti prideni s svojo priprošnja pri Bogu — v mogočem zboru s tistimi, katerim v spomin si toliko žrtvoval.

Ko Ti v imenu vseh preživelih domobrancev kličem zadnji zbogom, Ti želim miru in počitka v svobodni ameriški zemlji, katero si spoštoval kot državljan, ljubil pa le svojo slovensko grudo, za katero si doprinesel toliko žrtev. Naj Ti bo lahka ameriška zemlja; ženi Albini in hčerkam z družinami pa naše iskreno sožalje.

Zbogom, dragi prijatelj! Počivaj v božjem miru!

Domobranec sem bil, domobranec bom tudi umrl.

Lic. Ivan Korošec

Soborcu FRANCETU — na grob

France, pred menoj leži Tvoja vizitka z voščili sreče, zadovoljstva in zdravja ob božičnih praznikih in v Novem letu. Kot vedno, sem se razveselil, ko sem jo prejel: — Tvoj pozdrav; in nisem slutil, da je ravno v tistem trenutku ugašalo Tvoje tako polno življenje.

France, prekmalu odhajaš... —

„Lepo je tu med vami; če Bog da, bom kmalu spet prišel,“ si dejal ob slovesu na letališču, ko si se vračal iz zadnjega obiska med nami.

„Toliko bi se še pogovorili; no, pa naj ostane za drugič,“ si mi stiskal roko.

„France, prekmalu odhajaš.“

Desnici se kar nista mogli odpreti...

Naj ostane za drugič...! — —

Tam daleč v Rochestru so v ledeno mrzlo zemljo zagrebli utelešeni arhiv žive zgodovine iz zmedenih, črnih slovenskih dni. In ni jokal velik bronasti zvon iz stolpa cerkve Device Marije v Polju; le kepe zmrzle prsti so ropotale po Tvoji rakvi v daljnji Ameriki. Nekje od Niagare je tulila ostra burja...

„Toliko je bilo vsega, da ni prostora ne v času ne na papirju. Človek bi se moral oddaljiti kakor puščavnik, da bi v samotni narave zajel vse odtiske človekove duše, da bi zaživel dogodke in osebe v vseh tedanjih okoliščinah, da bi pravično tehtal vse negativno v času, razmerju in pogojih.“ Tako nekako si dejal, ko sva obujala gorjanske spomine.

„Edino, kar si želim je, da bi mogel spet po tistih stezah skozi dolenjske vinograde in gorjanske vasi. Da bi pozdravil vse tiste naše dobre ljudi, ki so imeli za nas kruha in kislega mleka, pa dobro prijazno besedo. Postal bi pri sv. Antonu nad Dobrim poljem, na Dolžu, v št. Joštu, pri Pogancah, na Ratežu, na Krki in še in še... povsod, kjer so bile borbe s partizani ali Italijani. Postavil bi križe za vse — mrtvim v priznanje, živim v opomin, da bi v slovenski Pratici ne bilo nikoli več tako črnih dni!“

France, nam nerazumljiva božja Previdnost Te je za željo teh skritih stez težkih spominov popeljala na široko, prosto pot, ki vodi k Večni Dobroti, po bogato, zasluženo plačilo. In namesto grobov po Gorjancih Tvoj duh obiskuje in se veseli z vsemi brati, ki so odšli: od Gorjancev do Blegaša, od Teharij do Kočevskih brezen... —

Vem, da Ti je neizmerno lepo, ko si zopet pri svojih fantih; in vendar nas boli Tvoj odhod — praznina, ki je zazijala za Teboj. Čas bo zacelil in premestil tudi to, ko se zopet snidemo. Do tedaj pa: zbogom, dragi Francé!

SMRT INŽ. FRANCETA GRUMA

Kot običajno, si ob vstopu v Novo leto 1986 želimo vse dobro. Nič ne vemo, kaj nam bo prineslo.

Žal pa moramo takoj za temi novoletnimi željami zabeležiti žalostno vest, da je v petek zvečer, 20. decembra 1986, na poti iz službe v avtomobilski nesreči izgubil življenje dolgoletni predsednik Tabora in duša pro-

tikomunističnega dela med slovenskimi političnimi emigranti inž. France GRUM.

Rojen je bil 21. maja 1922 v Slapah pri Devici Mariji v Polju. Bil je eden izmed sedemnajstih prvoborcev, ki so leta 1942 začeli borbo proti zlagani OF. Ker je bil ob koncu vojne med ranjenci, se je izognil vrnitvi. Takoj po prihodu v ZDA je začel zbirati nekdanje domobrance in druge protikomuniste, katere je združil v Društvo slovenskih protikomunističnih borcev, ki se je leta 1963 preimenovalo v Tabor ZDSPB. Temu društvu je bil z izjemo nekaj let stalno predsednik ali vsaj odbornik v glavnem odboru. Poleg tega je veliko pisal v naše revije in govoril na naših proslavah in prireditvah. Skratka: bil je neustrašen borec proti rdeči diktaturi. Ne glede na to, da je bil službeno zelo zaposlen, je imel vedno čas za Tabor, ki mu je pomenil izpolnitev obljube, katero smo dali izdanim in pobitim soborcem. Francetu to niso bile le prazne besede; bile so mu Obljuba, Statut in Pot, iz katerih smo

- svetu izpričevali resnico o rdeči revoluciji v Sloveniji;
- po svojih močeh skrbeli za naše invalide in potrebe, in
- v danih razmerah s pisano besedo nadaljevali boj za resnično svobodo našega naroda.

Tako je pokojni France dejansko živel naše domobransko geslo: **Bog — Narod — Domovina!** Takega ga bomo ohranili v trajnem spominu. Mi vsi, ki stojimo v vrstah Tabora, ki ga je on začel in toliko let vodil, pa mu obljubljam, da bomo še naprej trdno stali na braniku slovenstva, dokler naša domovina ne bo resnično svobodna.

France! Naj Ti bo lahka ameriška zemlja! Tvoji družini pa naše iskreno sožalje!

TABOR-ZDSPB

Legionarji, domobranci

Legionarji, domobranci,
svojo zemljo ljubimo,
polja plodna, gore smeje,
in domove bele,
cerkve, loge in doline,
reke bistre in pečine.
V boj, v boj, v boj,
za dom v boj, v boj
in sovragu kletemu smrt.

Kri slovenska je zavpila,
kliče v visoko nebo,
srca mrtva govorijo,
ne pozabite nas nikdar.

Naša borba za to je sveta,
dokler gruda ni četa.
V boj, v boj, v boj,
za dom v boj, v boj
in sovragu kletemu smrt.

Bratje z nami je pravica,
z nami vsemogočni je Bog,
on nas vodi, pet je prava,
ne bojimo se zablod.
Šume nam v pozdrav šumijo,
in studenci žuborijo,
V boj, v boj, v boj,
za dom v boj, v boj
in sovragu kletemu smrt.

BOLJŠEVIZEM

(Nadaljevanje)

Ob tem problemu se mi poraja misel, da bi bilo bolje, če bi nam dobri igralci predvajali „Pokojnika“, ki ga je napisal naš veliki pisatelj komedij Nušič. To bi bilo vsekakor bolj zabavno in prepričljivo kot pa moja izvajanja. Toda, ker na tem odru danes sedim jaz, priporočam vsem, da si čimprej ogledajo to klasično igro, ki tako sijajno in duhovito prikazuje dekadenco liberalizma.

Zgodovinski efekt liberalnega veka je namreč sledeč: Svetovna ideja liberalnega veka ima za posledico internacionalno idejo marksističnega socializma; ta pa končuje z anarhističnim kaosom in s komunistično diktaturo.

Z zmago francoske revolucije leta 1789 so zajeli človeštvo trije zelo mamljivi pojmi, ga opojili in razburili:

Svoboda — enakost — bratstvo.

Ta gesla so vplivala na ves svet in so ga v 19. in na začetku 20. stoletja pretresla do dna. Izzvala so revolucije in vojne, pri čemer se je misel o bratstvu kaj kmalu izgubila. Zato je odslej naprej vodilna ideja — svoboda, ki je vse obetala in vsakogar očarala. Vsa mogoča gibanja in pogledi, ki si postavljajo za cilj svobodo, so izraženi v besedi in pojmu liberalizma (od latinskega glagola „liberare“, kar pomeni „osvoboditi“).

Začetki liberalizma so v resnici pokazali zelo zdravo prizadevanje, da človeštvo dejansko osvobodijo. To posebno pri tistih narodih in stanovih, ki so ječali pod duhovnim varuštvom in suženjstvom srednjeveških institucij, ali pa so životarili pod pritiskom dinastične samoznaničnosti, ali so bili gospodarsko zaslužnjeni po fevdalih.

Ta doba je rodila v politiki in v kulturi niz velikih ljudi in mislincev. Toda ti veliki ljudje so še osamljeni in nimajo nikakih zvez ter odnosov do ljudstva.

Tudi na polju prirodnih ved in tehnike rodi ta doba nesluten razvoj in napredek. To povzroča — posebno v zahodnih državah — tudi velik gospodarski razmah.

Ne glede na vse to se je ideja o „svobodi“ postopoma razvijala vse bolj in se pretvorila v težnjo po absolutni svobodi, to je od vsega odtrganji, nevezani svobodi, ki se za okolico sploh ne meni. Težnja za notranjim, duhovnim osvobojenjem od nedostatkov, kvarnosti in omejenosti se je pretvorila v boj za dosego zunanje razbrzdanosti. Motor življenja sta zdaj slavohlepnost lastnega „jaza“ in težnja za veljavo in oblastjo. Egoizem je zavladal na vseh področjih človeškega življenja, obenem z njim pa se je pri-

čela brezobzirna tekma vseh za prostor pod soncem. Ugoditi sebičnosti, tej zli človeški slabosti, pomeni ustvariti osnovo za raznolika človeška nazoriranja z vsemi priveski in pogubnimi posledicami takšnega nezdravega stremljenja.

Liberalno načelo svobode je terjalo istočasno tudi spremembo načina človekovega življenja. To načelo je prisililo vsa področja življenjskega ustvarjanja, da se ravnajo po oblikah in ustrojih, ki so njemu lastni. Tako je dal liberalizem svoji dobi poseben, svojski značaj. Vsaktera teh življenjskih oblik naj bi sleherniku zagotovila neomejeno svobodo, ki naj bi — tako so vsaj računali — omogočila posamezniku, da s svojimi prirojenimi sposobnostmi vedno in povsod dela le **d o b r o**. — A kako se je to načelo svobode izkazalo v dejanjih?

Vedenje in delovanje posameznika, ki je bilo pod vplivom liberalnega načela svobode, je v materialnem življenju takoj dokazalo nepopolnost trditve o dobroti in plemenitosti človeka. Osrednji položaj individualnega „jaza“ je moral izključiti pojme kakor: tovariš, skupnost, narod itd. Toda prav ti pojmi so osnova in smisel vsakemu dobremu delu. V stremljenju za zaslužkom in uveljavljanjem je posamezniku dovoljena uporaba vseh sredstev. Povsem jasno je, da se je iz tega načela moralo izroditi pogubno medsebojno tekmovanje tistih tekmecev, ki so poleg svoje fizične sile razpolagali tudi z denarjem in zvezami. Ljudje pa, ki imajo ali samo pesti ali pa samo umske sposobnosti, so bili iz te tekme izključeni. In tako se je seveda zgodilo, da so ljudje, ki niso imeli ne denarja ne nobenih zvez — hoteli so si pač zagotoviti vsaj življenjski obstoj — postavili vse svoje telesne in umske sposobnosti v službo in v odvisnost tistih, ki so bili oblagodarjeni z denarjem in zvezami. In to je v praktičnem življenju seveda pomenilo pravo nasprotje svobodi: najprej odvisnost, takoj za njo pa pravo suženjstvo sposobnih in nadarjenih siromakov. Bogatemu podjetniku npr. je gospodarsko slabše stoječi podlegel in bil s tem seveda izključen iz vsakega tekmovanja.

Tako so lahko v tej „tekmi“ sodelovali in v življenju dosegli uspeh samo tisti, ki so imeli sredstva, t. j. denar in zveze.

Pošteno zaslužen kapital sam po sebi seveda ni škodljiv, ker nam daje možnost proizvodnje, dela, oživljenja narodnega gospodarstva — z eno besedo: vzdrževanje naroda. Šele z zlorabo kapitala kot gmotne sile — če imamo denar za cilj samemu sebi in bogastvo v denarju za najvišjo vrednoto — postaja kapital nevaren in povzroča največjo škodo ne samo v gospodarskem in družbenem življenju naroda, temveč v vseh izražanjih narodnega življenja sploh.

Takšno napačno pojmovanje in zlorabo denarja nazivamo — kapitalizem.

Kapitalistična načela o gospodarskem življenju se prav nič ne ozirajo na meje in možnosti razvoja gospodarstva pri posameznih narodih; zato predstavljajo močan udarec narodni skupnosti in njenemu delu in naporom.

Nasilnost teh kapitalističnih načel gre preko narodnostnih meja; to pa zaradi trgovskih zvez z daljnimi in tujimi kapitalističnimi središči in prostori (Bor, Zenica, Južna Afrika, Burska vojna)* Tako se preko vsega sveta plete mreža kapitalističnih gospodarskih interesov ter medsebojne odvisnosti. Te so v časih dolgotrajnega miru res lahko nudile neke določene koristi. V časih gospodarskih in narodnih kriz pa te kapitalistične veleorganizacije resno ogrožajo in majejo narodna gospodarstva v največji meri.

Tako imenovano „svetovno“ gospodarstvo je probojno mesto za denarne mogočnjake in za velike borzijske špekulante, ki v svojih blagajnah koncentrirajo kapitale vsega sveta in po svojem položaju upravljajo svetovno gospodarstvo.

To za zdrave pojme povsem protiprirodno stanje v svetovni gospodarski organizaciji nujno prinaša tudi najbolj neugodne posledice za družbeno življenje. Bogati in prebogati „parvenis“ (čez noč obogateli), pa tudi njihovi nasledniki (sinovi, hčerke), ki so si s špekulacijo ali z nepoštenjem pridobili ogromna premoženja, so s svojim razkošnim in spogledljivim življenjem ustvarili nepremostljiv prepad med samim seboj in delavci ter siromašnimi izobraženci.

Ne glede na svoj ubožni položaj — kar zadeva stanovanje, higieno, hrano itd. — je bil delavec primoran prav v času najsilnejšega uvajanja strojev v delo dati koncesije „delodajalecu“, ki s pritiskom na dnino in s pretnjo odpusta lahko počne z delavci, kar hoče. Tako je delavec postopoma zapadel v neznosno gospodarsko odvisnost in se ob najbolj nesocialnih pogojih pretvoril v industrijskega sužnja, prav tako kot je bil kmet pred francosko revolucijo suženj plemstva.

Ta strašna nepravilnost je bila posledica kapitalistične teze, da edino „ponudba in povpraševanje določata ceno blagu,“ teza, ki se je izvajala tudi na človeku samem in na njegovem delu.

Iz navedenega vidimo, kako je liberalizem z družbene strani pripravil — proletarizacijo.

Ta po liberalizmu ustvarjeni, še ne zavedni in neorganizirani proletariat pa je marksizem izkoristil tako, da ga je storil zavednega in ga organiziral za razredno borbo.

Tam, kjer je delavec postal pravi suženj, kjer ni mogel biti deležen dohodkov, ki si jih je s svojim delom zaslužil, — in kjer je bil žrtev vse-mogoče gmotne in osebne špekulacije imovitih, je bil primoran, da se organizira kot razred. Iz tako ostrih nasprotij se je rodilo zelo napeto družbeno stanje, kakršno je moralo nekega dne povzročiti — politično eksplozijo, ki je razmajala vso ideologijo in življenje liberalnega sistema.

Kapitalisti so se zato, da bi si enostransko zagotovili svoje življenjske koristi, združili v zveze in ustvarili kartele, koncerne, truste itd.

* Danes npr. zunanje zadolženje nerazvitih dežel. — Op. prireditelja.

Takšne zveze kapitalizmu niso samo jamčile višino cen in monopolni položaj, marveč so mu jamčile tudi položaj v političnem pogledu.

Naravno je, da so bili zaradi reakcije in protiukrepov tudi delavci primorani ustvarjati slične zveze (sindikate, politične stranke itd.), da bi ščitili svoje lastne — zopet enostranske koristi. Vodstvo vseh teh delavskih organizacij pa si je postopoma osvojil marksistični pokret.

Liberalizem si je bil popolnoma svest teh nasprotij in je vedel, da bo prišlo do spopada obeh zainteresiranih skupin: delavske in kapitalistične. Da bi rešil ta problem, si je liberalizem „izfilozofiral“ dogme o — „svobodni igri moči“. Liberalci so si zamišljali to takole: Oba nasprotnika v gospodarstvu, to je z ene strani podjetnik, z druge strani delavec, morata navzlic nepremostljivim nasprotjem težiti h kompromisu, ker je v življenjskem interesu obeh, da delavec nadaljuje delo in da podjetnik še naprej služi denar.

Na sličen način je liberalizem gledal tudi na odnose poedincev v družbenem življenju sploh. Izigrava interes proti interesu, zadovoljuje se s kompromisi — in v ničemer ne vodi računa o globljih vzrokih družbenega sistema, ki bi imel nalogo, da odnos poedincev do narodne skupnosti pravično uredi.

Tudi odnos liberalizma do same države je zapopaden v tej iluzorni dogmi o — harmoniji. Kakor govori Rousseau v svojem delu „Contrat social“ o državi, ki bi morala omejevati beganje in anarhijo človeštva samo v določenem smislu, tako tudi liberalizem zahteva od svoje države zagotovitev svojih egoističnih ciljev kot večno nujnost. Po tej zahtevi mora država sicer popolnoma neovirani razvoj gosodarskega življenja čuvati samo pred nevarnimi kapitalističnimi izrodki; podjetnikom pa mora odstraniti vse zapreke, katere bi njihov egoizem mogel občutiti kot škodljive za njihovo kariero, njihov dobiček ali njihovo lastnino. Na ta način torej — seveda po pojmovanju liberalcev — prevzame država vlogo zaščitnika plutokracije, to je oblasti denarja. Iz takšnega mišljenja in delovanja izhaja jasno in neovrženo velika dogma liberalne dobe, ki se glasi: „Gospodarstvo je usoda.“ Ta bistvena liberalistična dogma mora vladati na vseh področjih človeškega življenja.**

Zelo vplivne posledice liberalnih družbenih načel vidimo v političnem izživljanju. Liberalizem je tudi na tem področju bruhnil na površje nešteto političnih interesnih skupin. Politično življenje liberalne dobe se je odigravalo v raznolikih sistemih teh zainteresiranih strani in je prineslo narodom — parlamente. Narodi so te „parlamente“ po pravici nazivali „čvekališča“, ker je tu smel vsak poslanec popolnoma svobodno zastopati svoje mišljenje, pa naj je bilo še tako neumno. Stvarno torej — v tisti dobi — o neki „vladi“, to je o nekem državnem vodstvu, ki bi si bilo v svesti svoje polne odgovornosti, ni moglo biti govora.

Ker so v teh zainteresiranih parlamentarnih skupinah in strankah

** Prim. o tem vprašanju poglede modernih papežev. — Op. prir.

bile prevare in podtikanja na dnevnem redu, je bilo nujno, da je tudi značaj države podlegel korupciji. In tako se v takoimenovani „demokraciji“ — kakor je ta liberalizem varljivo krstil politično stran svoje življenjske ustave — zrcali nezmožnost napačno pojmovanega načela svobode. **Toda ne samo to, temveč — kar je še huje — ta takoimenovana „demokracija“ legalizira zaradi interesnih protivnosti razcep naroda, ki — razbit v nasprotujoče si tabore — bije ogorčene medsebojne boje.**

Tako se je ta nazvana „demokracija“, namesto da bi v smislu svojega pravega in klasičnega pomena narodu oskrbela vlade, sestavljene po izbiri najbolj sposobnih, pretvorila v državo, sestavljeno iz interesnih skupin; to je: postala je samo jamstvo gmotnih interesov. Taka „demokracija“ pa je najbolj ugodna ustavna osnova prav tako za delovanje kapitalizma kakor tudi za prodiranje marksizma.

Še nekaj besed o liberalističnem razkrajanju narodnega življenja.

Ker sta liberalistično načelo koristoljubja in kapitalizem ustvarila pri delodajalcih in pri vseh ostalih gospodarskih dejstvenikih določeni značajni in moralni vidiki, se nihče ni smel oddaljiti od tega zadržanja in dejavnosti, če je hotel, da ga konkurenca ne uniči.

Zaradi tega se je tudi srednji stan, to je mali meščan (ali mali buržuj) oklepal liberalističnih ideologov in krčevito posnemal liberalistične metode, čeprav je — takoj za delavcem — moral često občutiti „liberalizem“ kot nevaren udarec po svoji pošteno zasluženi, trdni, četudi majhni lastnini. Tako oslabljen srednji stan, ki ga je liberalni kapital oropal, je ostal brez materialnih rezerv. Tako je sicer eden izmed glavnih stebrov države moral kloniti pred aktivnim marksističnim nasprotnikom takorekoč brez odpora.

Slednjič je tudi poljedelstvo klonilo pred pravili kapitalizma. Z ene strani je postalo igrača v rokah špekulantov z zemljo in žetvijo ali bank, z druge strani pa v posledici ni moglo preprečiti bega kmetov in kmečkih delavcev v mesta in v industrijo. V mestih in tovarnah je kmet hitro pozabil svoje zdrave poglede na življenje; kaj kmalu se je demoraliziral tudi on. V brezobzirni borbi za delo in košček kruha pa je tudi kmet kaj kmalu postal siromak in tako lahko podlegel vplivanju — „organiziranih“. Razumljivo je, da tak kmet-marksist hitro izgubi svoje življenjsko krmilo in vse prirodne zdrave sposobnosti, ki so mu lastne.

Kjerkoli se uveljavi razuzdano liberalistično načelo „svobode“, se poveča nevarnost razkroja družbe in trganja ljudi od njihovih prirodnih vezi.

Gesla kot emancipacija žene, v bistvu nič drugega kot egoizem moža, svoboda pri vzgoji otrok, svoboda posameznika v pravosodju, ki je štela le samovoljnost imovitih, svoboda preseljevanja, ki je odtujila kmeta od njegove zemlje in napolnila mesta s proletariatom, izseljevanje velikega števila ljudi z najboljšimi umskimi in rodnimi lastnostmi v tuje in čezmorske dežele, svobodna izbira poklica, ki je zmešala vsak zdrav sistem

prosvete in povsod ščitila imovite, itd. — to so bile „pridobitve“, ki so izpodjedle življenjske klice narodov, ker takoimenovanega liberalizma, to je svobodomiselnosti ni bilo ne konca ne kraja... —

Če vržemo še pogled na duhovno življenje takoimenovane liberalne dobe, bomo videli, kako je bilo delo in napredek zares sposobnih osebnosti potisnjeno ob stran in so prevladali moralno in genetično pokvarjeni pisarji in — modrijani, ki so ustvarjali samo tisto, kar je laskalo razuzdanosti. Resni pisci, umetniki in v narodu zakoreninjeni izobraženci so ostali brez posla in brez kruha ter se v obupu pretvorili v proletarce, medtem ko so degeneriranci, ničvredne ženske, pa „dadaisti“, „futuristi“, „kubisti“ in druge smeti človeških možgan igrali glavno in dobro plačano vlogo...

Zaključek vsega tega, kar smo povedali o takoimenovani liberalni dobi, mora biti, da so takšna gledanja na življenje v praksi storila tako-rekoč na vseh področjih narodnega življenja samo škodo in so vsa poprišča človeškega življenja pripravila za marksistično gibanje, ki je v svojih ciljih še vse bolj dosledno, v svojih praktičnih metodah pa vse bolj brutalno kot liberalizem.

(Sledi)

Tema za razmišljanje:

Premnogi, ki so hoteli prižgati luč, so bili obešeni na kandelaber.

S. Jerzy Lec

UMRL JE MSGR. ANTON OREHAR

delegat za slovensko dušno pastirstvo v Argentini

V petek, dne 7. marca, se je po Velikem Buenos Airesu raznesla vest, da je v mendoški vojni bolnišnici umrl monsinjor Anton Orehar. Že nekaj let je bolehal za močno sladkorno boleznijo, katera mu je zadnja leta vidno pila življenjske moči. Vendar je njegova nagla smrt presenetila vso slovensko skupnost v Argentini.

Pokojni je bil rojen 12. junija 1910 v Predosljah na Gorenjskem. Po končani gimnaziji v Kranju je vstopil v Ljubljansko semenišče. Dne 8. julija 1934, je bil posvečen v duhovnika in bil imenovan za kaplana v Mengšu. Po štirih letih vestnega dela fari, pri katerem je vso pozornost posvetil posebno mladini, je bil premeščen v št. Vid nad Ljubljano. Vedno je imel željo, da bi se posvetil študirajoči mladini, kar se mu je uresničilo, ko je bil imenovan za stolnega vikarja v Ljubljani in določen za pro-

fesorja verouka na Trgovski šoli, Poljanski gimnaziji in v Lichtenturnovem zavodu. Ves se je posvetil mladini in katoliškim organizacijam.

V maju 1945 je odšel v begunstvo; najprej na Koroško, nato pa v Italijo. Škof dr. Gregorij Rožman ga je imenoval za delegata slovenskih duhovnikov. Dne 1. aprila 1948 pa je emigriral v Argentino, kjer je v sporazumu z msgr. Janezom Hladnikom prevzel skrb za duhovno vodstvo novih emigrantov. Poživil je mesečnik Duhovno življenje in ustanovil Oznanilo. Organiziral je Vincencijevo konferenco v pomoč potrebnim. Slovenska hiša s cerkvijo Marije Pomagaj in slovenskim srednješolskim tečajem pa je prav gotovo največje in najzaslužnejše delo tega velikega Slovenca. Njegova vedna skrb so bili rojaki ne le v Velikem Buenos Airesu, temveč po vsej Argentini, katere je vsako leto obiskoval.

Zahvalo in spoštovanje so mu izrazili z veliko udeležbo, ko so se poslavljali ob mrtvaškem odru v slovenski cerkvi, kjer so mu zastopniki organizacij izrekli besede v priznanje ter ob pogrebu z nepregledno vrsto avtomobilov.

V imenu Tabora — Argentina se je poslovil in izrekel zahvalo starešina lic. Ivan Korošec:

Umril je velik duhovnik, umrl je velik Slovenec. V tej daljni ameriški zemlji stojimo pred krsto, ki je vaše sprejela veliko slovensko srce.

V naši zamejski Sloveniji je zazijala velika praznina, ki jo bo težko zamašiti.

In ta naša pisana slovenska družina v Argentini, bo to očetovsko srce pogrešala dolgo, dolgo.

Monsinjur Orehar!

Od zgodnje mladosti študentovskih let, pa do preteklega petka, je vaše srce živelo za Boga in našo drago Slovenijo, z njo je trpelo, z njo hrepenelo in z njo nemirno čakalo jutra slovenske svobode. Ne le do prejšnjega petka, do danes in vedno, kajti taka srca tudi v grobu ne morejo umreti.

Ko bomo, po tej naši bolečini tako naglega slovesa, ocenjevali vaše poslanstvo, ko vas več ne bo ob slavjih v naše domove in, ko vas v Slovenski hiši na Ramón Falconu, naša mladina ne bo več našla, tedaj šele bomo prav doumeli veličino vašega izpolnjenega poslanstva med nami!

Ko pa bo domovina svobodna, resnično svobodna, bo vaše ime zapisano v narodni panteon z velikimi črkami, Sloveniji zvestih sinov!

Do tedaj pa dragi monsinjur, odpočijte se v tej ameriški zemlji. Pri nas in z nami čakajte jutra nove slovenske pomladi.

V imenu Tabora vse naše priznanje in naša zahvala!

Slovenski domobranci niso bili samo slučajna protikomunistična obožena sila! Nastali so v najtežji dobi naše zgodovine, da se ob njih zgledu združimo za bodočnost ob večnih vrednotah naše žitnosti in rasti:

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Dve miselnosti z različnimi učinki

V zgodovini osvobodilnih gibanj je najti nešteto primerov, da so si zatirani narodi poleg lastne volje do življenja priborili svobodo s pomočjo raznih povezav, medsebojnih obvez solidarnosti in s prijateljskimi pogodbami. Narod, ki se zapira sam vase in se oddaljuje od ostalega sveta, je zapisan postopnemu hiranju in dokončni usahnitvi. Zaman je objokovanje prestale groze in trpljenja, zaman solzenje za žrtvami nasilja, obtožbe proti krivcem masovnih zločinov, če zunanji svet ne ve nič o tem. Kako pa naj sploh ve za obstoj dotičnega naroda, če se ta obdaja z lastnim umetno zgrajenim „kitajskim zidom“?

Naše „zveze“

Zdomski Slovenci hočemo živeti — ne umreti; vsaj tako zatrjujemo. Toda zdi se, da vsa volja ostaja bolj v teoriji, deklamacijah, medsebojnih svečanih izjavah, a o kaki določeni dejavnosti ni posebno vidnih znakov. Po štiridesetletnem zdomstvu ostajamo še vedno okamenine: brez temeljitih ukrepov, zagona, konkretnih načrtov in njih končne izpeljave. Omrtvičeni čakamo čudeža, da se zlo samo od sebe zruši in da se nas Slovencev zopet nekdo usmili in sprejme milostno pod svoje „varstvo“

Razčlenimo samo nekoliko našo nedostopnost za razne povezave in prijateljske stike. Najprej z ljudmi istega rodu — s staronaseljenci. Kakšni so odnosi do njih? Priznanjmo si, da so za nas še vedno drugi svet; kot da bi bili Kitajci, Afrikanci, ali še kaj drugega. Na pakete, ki jih je Liga ameriških Slovencev pridno pošiljala preko UNRRE lačnim in brezpravnim beguncem, smo seveda pozabili. In da so staronaseljenci v začetni dobi stiske novonaseljencem nudili brezplačna stanovanja, denarna posojila, preskrbovali službena mesta; tudi za taka hvalevredna dejanja imamo precej kratek spomin. Če jih ne proglasimo za že „rdeče“, pa vsaj za nezanesljive ljudi, je s takim posploševanjem že vse opravljeno.

Kaj pa zamejski Slovenci, Korošci, Primorci ali Prekmurci? So kaj boljši odnosi do njih? Je bila kdaj sprožena vsaj zamisel in razmotrivano mnenje o možnostih gostovanja njihovih pevskih, instrumentalnih zborov, igralskih skupin in obratno, za poživitev narodne zavesti, poglobitve medsebojnega spoznavanja in zvesti pripadnosti eni sami slovenski družini?

Stoletne umetne zgodovinske pregraje, ki so nas načrtno ločile, morda še niso bile zadostne? Zakaj vsaj po tolikem času ne izkoristimo prilike sedaj — v svobodnem svetu? Koliko literarnih del primorskih in koroških pisateljev so nakupile ali izmenjale naše knjižnice? Kje je mogoče dobiti ali si izposoditi npr. beneški Trinkov koledar, prekmurski koledar, razne tržaške zbornike in vsa dosedanja predavanja v Dragi? Ne dolgo od tega so gostovali v provinci Buenos Aires beneški „puobi“. Razen slučajne

navzočnosti neznatne peščice nekaterih rojakov, večina zdomcev sploh ni vedela za njihov nastop. Ostali smo samo pri čudovitem odkritju, da imajo beneški Slovenci že dolgo časa v območju Velikega Buenos Airesa kar štiri središča, za katera zopet nihče ne ve, kje. Prekmurci v Avellanedi, Bernalu, ločeni od ostale slovenske skupnosti, so se že pretopili v drugo narodnost, in zato je tudi njihov edini program „prekmurske kolone“ že davno odpadel. Za večino novonaseljencev so bili nekdanji prekmurski Domovi „španska vas“. V Pennsilvaniji v Severni Ameriki sicer še vztraja močna skupina Prekmurcev. So evangeličani, toda zaradi tega so še vedno Slovenci. Ker ni nikake povezave z njimi, imajo tudi ti brezupno bodočnost.

V Kanadi in Severni Ameriki je bilo napisanih več strokovnih del o slovenski problematiki od že znanih strokovnjakov, kot prof. Edi Gobec, Čujež, Arnež, Rado Lenček, Žebot in še drugi — v angleščini. Zopet bomo zaman iskali vsa ta dela v naših knjižnicah, saj niti omenjena niso v našem časopisju. Brali smo tudi o nastopu dveh folklornih skupin „Planika“ in „Naš glas“ iz Toronta na Primorskem in katere je vodil lazarist Tone Zrnc. Ali bi bilo gostovanje teh dveh in še drugih skupin v Argentini res nemogoče? Zakaj je ravno v Argentini toliko „nepremostljivih“ ovir, da v štiridesetih letih ni bilo niti enega samega skupinskega obiska iz Koroške, Primorske, Kanade in Severne Amerike ali celo iz matične domovine?

Zakaj ni uradnih (ne samo osebnih) stikov s sorodnimi uradnimi skupinami, ki so nam jezikovno blizu, in drugimi z istimi cilji: s Hrvati, Ukrajinci, Makedonci, Poljaki in potem še z Litvanci, Estonci, Baski, Armeni itd.?

Zakaj nimamo zvez s tukajšnjimi političnimi strankami, senatorji, poslanci in še drugimi zastopniki oblasti? Naše „vezi“ ne segajo niti do zadnjega občinskega svetovalca, kaj šele do kake višje stopnje. Govorimo o osvoboditvi slovenskega naroda. Le kako? S političnim mrtvilom in popolno osamljenostjo? Čas bi že bil, da preidemo iz napačno zasnovanega ghetaja in se ozremo predvsem na tiste borbene narodne skupine, ki so nam lahko za zgled in vzpodbudo. Med vsemi skupinami, ki so najuspešnejše v svojem delovanju, so nedvomno Armenci. Kdo so, kaj hočejo in kako delujejo? Naj se omejim predvsem na njihovo prizadevnost v Argentini, kajti njih bližina dopušča podrobno spoznavanje armenske delavnosti in taktike za uresničitev njihovega cilja.

Armenska dinamičnost

Armenska zgodovina je prepletana z neprestanim bojem za narodni obstoj. Najrazličnejši osvajalci kot Makedonci, Rimljani, Bizantinci, Perzijci, Egipčani, Arabci, Grki, Seldžuki, Mameluki, Asirci, Mongoli in končno Turki in Sovjeti so si v različnih zgodovinskih obdobjih prillašali armensko zemljo, jo pustošili in uničevali narodne kulturne zaklade.

Porojeno upanje 28. maja 1918 z novo nastalo armensko državo, priznana na mirovni pogodbi od Turčije in Zaveznikov 10. avgusta 1920 v

Sevresu, je bilo kratkotrajno. Ne dolgo po sklenjeni pogodbi sta Turčija in Sovjetska zveza 2. decembra istega leta vdrla na armensko ozemlje in zasedli vsaka svoj del. Armenska drama je ponovno oživila: masovno iztrebljenje, nasilna izseljevanja in razpršenja naroda po vsem svetu.

Armencev je v Argentini približno 40.000. Njihovo glavno središče kulturnega družabnega delovanja je v Buenos Airesu v važni prometni ulici, preimenovani iz „Acevedo“ v Armenia. Isto ime ima več ulic v provinci Buenos Aires. (Mimogrede omenjeno: v državah Kolumbija, El Salvador in Honduras obstajajo cele pokrajine z imenom Armenija.) Mogočno poslopje armenskega centra s petimi nadstropji je občudovanja vredno. Prostorne pisarne, tiskarna, moderni računalniki, krasna jedilnica, družabni saloni, ogromna telovadnica in prav tako velik plavalni bazen. Poleg in nasproti tega kulturnega središča v isti ulici se dvigajo ponosne šolske stavbe, v katerih je prostora za otroški vrtec, osnovno in seveda tudi srednje šole (El Colegio Mejitarista in Colegio San Gregorio Iluminador). Pouk v vseh teh učnih zavodih je obvezno dvojezičen. Prav nasproti armenskega „centra“ na vzpetini se blesti katedrala armenske katoliške cerkve v čudovitem orientalsko-armenskem slogu. V lastni tiskarni tiskajo časopis „Armenia“, ki izide štirikrat na teden, poleg raznih kulturnih in znanstvenih revij. Njihovo glasilo obsega tudi priloge, tiskane v kasteljanščini za tiste Armence, ki ne obvladajo več materinega jezika, toda se še vedno smatrajo za žive člane armenske narodne skupnosti.

Armenci sodelujejo skoraj vsako leto na buenosaireški knjižni razstavi v lastnem paviljonu s svojimi literarnimi in znanstvenimi deli, prevedenih tudi v kasteljanščino, angleščino in druge jezike. Prenos „armenske ure“ je v oddaji radio Colon vsako nedeljo ob 9.30 uri in v torek na radio Belgrano ob 20.30 uri. Vseučiliščniki se zbirajo v svojem „Centro universitario armenio“, kulturniki v „Asociación cultural armenia“ in športniki v znanem „Club deportivo armenio“.

Armenci se najbolj in redno spominjajo sledečih datumov:

Dneva mučencev, žrtev turškega pogroma 24. aprila (1915).

Proglasitve armenske samostojne države 28. maja (1918).

Dneva armenske kulture 15. oktobra.

Prvega oboroženega kmečkega upora proti komunističnemu nasilju v Sovjetski zvezi 18. februarja (1981).

Tako proslavljajo Armenci!

Ustavimo naj se samo bežno pri dveh prvih datumih. Najprej pri proslavi 70. letnice pokola 1.500.000 Armencev. Branje maše za žrtvami turškega divjanja se je vršilo v katedrali v Buenos Airesu. Po maši se je organiziral sprevod po **obljudeni (ne prazni) ulici Floride** —bil je delovni dan— do parka San Martina. Na čelu so korakali uniformirani učenci iz šole „San Gregorio Iluminador“ z argentinsko in armensko zastavo, za temi visoki armenski cerkveni dostojanstveniki armenske kato-

liške Cerkve, nato pa dolga vrsta članov armenske skupnosti. V parku San Martin je čakala množica nad 3000 ljudi in spomenik San Martina je bil obkrožen od regimenta argentinskih grenadirjev. Čim so armenski skavti položili venec pred spomenik, je grenadirski trobentač zatrobil v znak enominutnega molka, zatem pa so prisotni zapeli argentinsko himno. Po kratkem govoru so člani „Zveze armenske mladine“ organizirali pohod do turškega poslanštva, pred katerim so zažgali turško zastavo med glasnimi vzkliki protiturških gesel.

Zastopnike armenskih organizacij in cerkvene dostojanstvenike je sprejel tajnik predsedništva German Lopez, kateremu so izročili pismo izjavo za predsednika Alfonsina. V njej je bila izražena hvaležnost Armencev do argentinskega naroda, ki jo je izkazal do armenskih beguncev, ko jih je gostoljubno sprejel. Naproša tudi oblast za nadaljnji postopek priznanja masovnega zločina v vseh mednarodnih ustanovah.

Zvečer je bilo na trgu „Republike“ organizirano še posebno zborovanje v počastitev spomina žrtvam turškega pogroma. Po petju armenskih šolskih zborov so se vrstili govori različnih političnih in kulturnih osebnosti: senatorji Bresesco, Moure in De la Rua, poslanec Vanossi, občinski svetovalec Nighosian (za Avellanedo), zgodovinar Chavez, peronistični voditelj Basile in ravnatelj armenske radijske oddaje. Solidarnostne izjave so prebrali zastopniki naslednjih političnih strank: Intransigente, Juventud demócrata progresista, Partido obrero, Unificación Israelí in poslanec R. Caballero. Socialistka dr. Alicia Moreau de Justo zaradi trenutne slabosti ni mogla spregovoriti. Med navzočimi so bili tudi nekateri, ki so imeli na drogovih pritrjene velikanske napise z udarnimi protiturškimi krilatcami kot: „1er. genocidio del siglo XX, 1.500.000 armenios asesinados por los turcos“, „Turquía asesina“. Potrebno je omeniti, da se je pred pričetkom zborovanja vrtel film, ki je prikazoval različne prizore iz zgodovine Armenije. V glavnih ulicah v središču mesta so bili nalepljeni na zelo vidnih mestih veliki plakati, v katerih se obsoja genocid 20. stoletja in zahteva zadoščanje.

Drugi važen dokument je za Armence 67. obletnica proglosa samostojne armenske države 28. maja 1918. Tu je treba pripomniti, da je to državo priznal tedanji argentinski predsednik Hipólito Yrigoyen in da je med velikimi zavezniki-zmagovalci v prvi svetovni vojni, bila sopodpisnica pogodbe v Sevresu l. 1920 — takrat še — Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Proslava te prav tako važne obletnice se je vršila v središču mesta Buenos Airesa v „Teatro Opera“. Ob tej priliki so sodelovali simfonični orkester federalne policije in učenci obeh armenskih šol „Irimian“ in „San Gregorio Iluminador“. Tenor Manonikian in sopran Kasparian, oba iz gledališča Colón, sta povzdignila proslavo. Govorniki, zastopniki najrazličnejših odtenkov političnih strank, so povzeli besedo: Gianone (socialdemokrat), Fappiano in dr. Matera (peronist), bivši radikalni delavski minister dr. Casella in provincijski poslanec Bassi. Ne bo odveč citirati samo nekaj stavkov, iz katerih je razvidno, kako cenijo Armence:

„Ne izprašuj se, za koga bije plat zvona! Danes bije za armenski narod, toda jutri bo pozvanjalo k njegovemu vstajenju, njegovi osamosvojitvi. V vsaki armenski ženi ali možu je argentinski brat, kajti Armenci so naši bratje.“ (Dr. Héctor Matera)

„Armencev ne bodo mogli upogniti ne Turki ne Sovjeti, kajti z armenskim ljudstvom je solidaren ves svet.“ (E. Gianone)

„Argentinci smo bratje Armencev, ki se borijo za končno samostojnost. Armenski primer mora vzbuditi mednarodno solidarnost.“ (Dr. Casella)

Prebrano je bilo tudi sporočilo predsednika argentinske države dr. Alfonsina, v katerem pozdravlja armensko skupnost, ki že toliko let oplaja argentinsko občestvo z delavnostjo, razumnostjo in vztrajno borbo za dosego svojih pravic.

Tudi senat province Buenos Aires se je spomnil obletnic armenske neodvisnosti in armenskih zahtev z govora senatorjev Mourea in Torresa.

Dodati je treba, da se je tukajšnje časopisje v večkratnih dolgih člankih s simpatijami razpisalo o obeh proslavah.

Armensko vprašanje se je v Ženevi (Švici) pričelo ugodno razvijati. Poročilo o masovnem pobijanju Armencev je bilo končno odobreno od pododбора za človekove pravice Združenih narodov s 14 glasovi proti nemu samemu, štirje so se vzdržali glasovanja.

Dejstva sama govore! Razumljivo je, da ti dve tako različni miselnosti dveh narodnih skupin vodita k različnim uspehom. Prednosti Armencev v tem, da so eden najstarejših narodov na svetu, da so številčno in gospodarsko močnejši od zdomskih Slovencev, omiljujejo sicer nekoliko razlike, vendar je sorazmerje v uspehih še vedno precejšnje. Statičnost miselnosti je glavna ovira za uspešno delovanje.

Usodni dogodki, prepleteni s tragičnimi posledicami za naš narod v preteklosti in sedanjosti, nas opozarjajo na nujnost spremembe miselnosti, ki hromi našo dejavnost in potreben vzpon v svetu. Samo v posodobljenju mišljenja in odprtosti v svetu so zagotovljeni uspehi!

Zahvala in pozdrav

Veselo nas je presenetilo vožčilo sreče in blagoslova za Božič in Novo leto, ki sta ga poslali borecem naši mladinski organizaciji SDO in SFZ.

Ni ravno slučaj, da smo prav ob 40-letnici velikega spomina na našo pobito mladost deležni čestitk naše nove mladine, ki prosto in svobodno ocenjuje tisti težki naš čas in nas v njem.

Po predsednici SDO in predsedniku SFZ naša prisrčna zahvala in lep pozdrav vsej naši idealni mladini!

Starešinstvo Tabora DSPB - Argentina

Ob 70-letnici domobranskega časnikarja

Westfalija, pokrajina rudnega bogastva ob Renu, je bila dežela, kjer so v potu svojega obraza služili svoj vsakdanji kruh premnogi slovenski možje in fantje. Umetnik slovenske besede, pesnik Oton Župančič, je doživeto naslikal trpljenje slovenskega rudarja v nemških deželah v njegovi „Dumi“.

Tudi jubilentov oče je bil rudar v kraju Hamborn, kjer se mu je 18. marca 1916 rodil sin Alojzij — ali Slave, kakor ga na kratko kličemo njegovi prijatelji.

Oče se je z vso družino vrnil v domovino in sicer v Celje. Po končani gimnaziji si je Slave izbral časniškarski poklic in to se mu še danes pozna, saj piše kamorkoli, posebno pa mu je pri srcu „Slovenska država“, ki je včasih kar polna Slavčevih člankov.

Osebo sem ga spoznala že v Ljubljani pred vojno, ko je s kolegi-co prišel v šolo za višje medicinske sestre, ter drugi dan objavil obširen članek ter nas hotel nekako predstaviti publikii, kdo bomo ali smo.

Potem se najina pota niso več dokončno ločila.

Že v začetku ustanovitve OF, ko se je vrnil iz Srbije, so ga krščanski socialisti vabili v svoje vrste in v hosto. Ker pa je že kot mlad fant poznal komunizem, ni nasedel Kocbekovi miselnosti. Odšel je v Ljubljano tam bil zaposlen v uredništvu „Slovenskega doma“.

Italijanski prevrat je doživel v št. Jerneju oziroma Novem mestu, to je v zibelki protikomunističnega upora, ter se s fanti, pok. Vukom, inž. Matičičem, Oraonom in drugim umaknil na Zameško.

Turjaški in novomeški dogodki so v mladem zanešenem Slavcu vžgali ogenj, da je na prošnjo dr. Kocipra sodeloval v uredništvu revije „Slovensko domobranstvo“.

Revija je ves čas redno izhajala; delal je tudi ponoči, če je bilo treba. Zelo je spoštoval generala Leona Rupnika ter vse njegove; ni jih zapustil tudi v težkih urah preizkušenj, ko so bili že begunci na Koroškem. Sodeloval je pri „Črnih bukvah“ ter jih razpečeval v vse kotičke nesrečne Slovenije. Vse je čakalo zaveznike — Slave pa je le dvomil v to. Tako je 5. maja 1945 v spremstvu žene Ančke, gospe Eme Kessler, obeh bratov šerko, ter z družino Rupnik-Kociper odšel na trdo pot begunca na Koroško.

Dobro se spominjam, kako je neki dan prišel v Italijo ter mi re-

kel: „Dobil bom otroka, pa sem prišel čez hribe,“ ker se takrat na Koroskem še ni ničesar dobilo. Potem je zopet izginil, dokler ga ne najdemo z ženo Ančko in hčerko Anči začasno v Vuletovem stanovanju v Castelarju.

Danes je naš Slave že upokojenec — ne pa starček. Še vedno dela, piše, hodi okrog prijateljev in rad obuja domobranske spomine. Jaz se ga pa spominjam: kadar je kdo iskal delo oziroma službo, smo rekli: „K Slavecu; on ti bo sigurno kaj našel.“ In jo je. Mnogim je utrnil solzo in jo pomagal obrisati, ker mu je dobil delo in vsakdanji kruh. Slave, hvala ti za to; mislim, da tako mislijo vsi, ki te poznajo.

Ja, res je, naš jubilent je star 70 let; pa je živahen, delaven in vedno zvest domobranski ideji, za katero je pod zločinsko roko bratomorilca padlo toliko mladih Slovencev. — Tem naj sveti večna plamenica, tako mi je pravil Slavko, ko smo bili slučajno sosedje na počitnicah v Miramaru.

Dragi Slavko, gotovo te ne bo nihče pozabil za tvojih 70 let, ki jih čvrsto nosiš na puklju; tudi Tabor ti čestita za tako lep življenjski jubilej in ti želi še dolgo srečnih let v krogu tvojih in nas vseh, ki te imamo radi.

Kol'kor kapljic, tol'ko let, Bog ti daj na svet' živet!

Lina Matičič

Od našega dopisnika

Prav pred božičnim večerom so nas presenetili lepaki velikega in manjšega formata, ki so na gosto „prebelili stene“ glavnih avenij in peatonalki v središču Buenos Airesa z naslednjo vsebino:

1945 — 1985

SLOVENIJA ZEMLJA MUČENCEV

**40 let mučenja in nasilstva pod komunističnim režimom
JUGOSLAVIJE**

Sledil je zemljevid Slovenije s trnjem obdane meje ter križi v glavnih krajih komunističnih morij. Spodaj, nad močno slovensko zastavo pa je stalo:

„NI ČLOVEČANSKIH PRAVIC POD KOMUNISTIČNIM REŽIMOM!“

Čestitamo požrtvovalnim in odločnim idealistom za zamisel, organizacijo, financiranje in delo. Nadvse pa je pohvalna globoka zavest slovenstva pa skrb in bolečina, da se po 40 letih še vedno uzakonjene krivice, nasilje, laž in zločini nad narodom doma!

Kako je prvi dan svobode izgubil zame nekaj sija

(Delo, 30. 4. 1985)

Iz Ajdovščine, kjer je bila ustanovljena prva slovenska vlada, smo se premaknili v Postojno. Namestili smo se v enanadstropni vili, ki je že prej služila kot kasarna Italijanom. Znova je vse šlo po ustaljenem redu. Najprej smo napeljali telefonske zveze z vsemi enotami in vlado. In zopet je bilo nekaj novih imen uradov, ki so dobili telefone. Priključil sem drugo centralo, ker je prva bila že polna. Uporabljali smo angleške vojaške centrale, ki se preprosto povežejo med seboj. Naslednji dan je bila nedelja. Lep sončen in topel dan. Pomlad je ozelenila trate in drevje, v vrtu so že cvetele marelice in grmičevje.

Neznansko sem se veselil, da bo končno prišla svoboda in da bo konec tega težkega življenja. Prepričan sem bil, da bomo končno šli domov. (Kako se človek lahko moti!)

Popoldne sem bil spet dežurni v centrali. Bilo je le malo klicev, zato sem več s'onel na oknu v prvem nadstropju in užival v lépoti pomladi. Zopet zvonec, zopet zveza. Klical je komisar divizije in zahteval Ozno. Vzpostavil sem zvezo in spet šel k oknu. Naenkrat se je oglasilo divje zvonjenje. Spet je klical komisar. Hotel je vedeti, kje sem ravnokar bil? Kako, kje sem bil, ves čas sem bil tukaj, na centrali, sem mu odgovoril. „A tako! Takoj mi daj komandirja!“

Komandir se je javil in poslušal. Opazoval sem ga. Nekdo je spet zahteval zvezo in zvezal sem ga. Komandir je po nekaj minutah zelo glasno, ali pa se je meni le zdelo, izgovoril: „Razumem, tovariš komisar!“ Nato je odložil slušalko, jaz pa sem prekinil zvezo. Zdel se mi je nekako zmeden. Vstal je, si počasi odpel tulec za pištolo, jo izvlekel, naperil proti meni in mi velel: „Dvigni roke!“ „Ja kaj pa je“ sem ga vprašal. „Dvigni roke! Ne delaj mi težav!“ Dvignil sem roke, nič nisem razumel... Komandir mi je nato rekel, naj si odpnem pas s pištolo. (Dežurni v telefonski centrali je vedno bil oborožen s pištolo.) Počasi sem ga odpel in ga na povelje izpustil na t'a. Še enkrat mi je rekel, naj mu ne delam težav, potem pa se zadril na hodnik, naj pride vodnik. Ta je prevzel centralo, mene pa je komandir odvedel. Najprej v svojo pisarno, kjer sem končno prišel do glasu, da sem ga lahko vprašal, zakaj vse to? Komandir mi je, očitno nare'eno, odgovoril, da od tega trenutka naprej nimam pravice spraševati, ampak da bodo drugi spraševali mene, in da sem aretiran. Kmalu so prišli tovariši: Vsi so bili nemalo začudeni, vendar ni nihče nič spraševal. Zaprli so me v klet in postavili pred vrata stražarja.

Bil sem ves iz sebe. Glava bi mi skoraj počila od vprašanj. Bil sem mlad. Prejšnjo jesen, 30. oktobra, sem dopolnil 17 let. Preživel sem najhujšo zimo v svojem življenju, zabeljeno z boji, stradanjem in napornim delom. Prišel sem do praga svobode, tega našega najsvetlejšega cilja, zdaj pa sem zaprt... Nisem in nisem mogel razumeti, kaj neki je bilo narobe... V mislih sem preživel vse svoje življenje še enkrat, a napake nisem našel. Strašna stiska me je prevzela. Padel sem na kup vlažne in zaudarjajoče slame v kotu in zaspal.

Zbudil me je sotovariš, ki mi je prinesel večerjo. Nisem bil lačen. Začuda. Vedno sem bil lačen, zdaj pa naenkrat nisem mogel jesti. Preživel sem hudo noč, več v blodnjah kot v spancu.

Naslednji dan je bil prav tako lep, sončen, poln neke nerazumljive slutnje, pričakovanja. A zame ne. Sredi dopoldneva, po velikem nemiru, tekanju, ropotanju in mnogih poveljih so končno prišli pome. Zvezali so mi roke z vrvjo na hrbtu in me odgnali na cesto na manjši tovornjak, poln naše telefonske opreme in moštva. Določili so mi prostor zadaj, skoraj na koncu kripe, in mi zabičali, da ne smem z nikomer spregovoriti niti besede. In odpeljali smo se.

Tako smo se pripeljali v Ljubljano. Na Viču mi je stražar, moj sotovariš, razvezal roke. Seveda sem mu obljubil, da bom povsem miren in da ne bom pobegnil. Le kam naj bi? Malo je tudi odmaknil puško, tako da ni bilo videti, da sem „ujetnik“. Tega tovarišu, ki me je takrat stražil, nisem nikdar pozabil.

Ulice so bile polne ljudi. Vse je bilo veselo. Dekleta so metala rože, poljubčke, vzklike, vse je hrumelo, se veselilo. Otroci in dekleta so tekali za avtomobilom in fantje so se na veliko šalili. Samo jaz sem bil mrk, negiben. Sicer pa se res nisem mogel veseliti takega prvega dne svobode. Kmalu so padle na moj račun tudi pripombe iz ust vzradoščenih deklet.

No, tudi to je minilo. Prispeli smo na Rimsko cesto in se nastanili. Takoj sem „zasedel“ luknjo v kleti. Zvečer me je obiskal komandir. Dejal je, da bo naslednji dan zadeva z mano razčiščena, da bo zahteval, da grem na raport. Dobil sem tudi večerjo. Naslednji dan sem čakal, da me pokličejo. Od stražarja sem zahteval vode in se temeljito umil. Čakal sem vse dopoldne, a zaman. Potem pa me je zagrabila trma. Odklonil sem hrano. Tudi zvečer nisem ničesar zaužil. Obvestili so komandirja. Prišel je k meni, mi prigovarjal, naj bom pameten, naj kaj pojem, saj sem čisto oslabil, on pa da bo že poskrbel za razrešitev. Ni me prepričal. Le kaj sem zakrivil? Čemu tako skrivnostno in nerazumljivo ravnanje s človekom, ki ga pozna do obisti.

Naposled na raportu

Naslednji dan sem končno šel na raport, h komandirju divizije. Štab in pisarne so bili v prvem nadstropju. Hodnik v nadstropju je bil zaprt,

ločen od stopnišča. Na njem je že bilo razvrščenih več vojakov. Stražar me je postavil na konec vrste. Prišel je tudi komandir. Pribočnik je prebral imena in zapovedal mirno! Nato je odprl vrata v pisarno in trenutek pozneje je skozi stopil komandant. Dotlej sem ga videl samo od daleč na zborih. Bil je postaven, v bleščeči uniformi, z odločnim obrazom. Pribočnik mu je raportiral. Komandant je pristopil k prvemu v vrsti. Pribočnik mu je prebral njegov „greh“, komandant pa je odločil: „Dva tedna strogega zapora!“ Naslednjega je vprašal, kaj ga je obsedlo, da je šel in se ga prvi dan v svobodi „nažrl“ ter tako krnil naš ugled. Vprašani vodnik ni našel odgovora v svojo obrambo. „Tri tedne strogega zapora!“ je bilo povelje. In tako naprej. Vsak je dobil po nekaj tednov zapora, vsi po vrsti so se prvi dan v svobodi napili in nato neprimerno vedli. Komandant je postajal vidno jezen in mrk. Tako je prišel do mene. Pribočnik je prebral: „Namerno prekinil telefonski pogovor med komisarjem in Ozno v Postojni.“ Končno sem le zvedel, česa sem obdolžen. Taka neresnica! Komandant je takoj odpustil vse, ki so bili pred mano. Nato me je vprašal, zakaj sem to storil. Tedaj se je oglasil komandir in namesto mene povedal, da je telefonski pogovor bil prekinjen v Postojni, zakrivil pa ga je preveč naložen tovornjak ali prenizko napeljana žica. Tovornjak je namreč pretrgal žico ravno med pogovorom komisarja z Ozno. Komandant je odsekano vprašal: „Zakaj za vraga pa potem tale še vedno sedi?“ Komandir mu je povedal, da je takoj, ko so ugotovili vzrok za prekinitve zveze, o tem obvestili komisarja, ki pa je odredil, naj ostanem zaprt do nadaljnega.

Tedaj je komandant odprl vrata v pisarno in se zadr: „Komisar!“ Ta se je hitro prikazal. Komandant ga je vprašal, zakaj je odredil, naj kljub spoznani nedolžnosti še naprej ostanem zaprt?! Komisar je medlo odgovoril: „Saj mu ni škodilo!“ se obrnil in odšel nazaj v pisarno. Komandant pa je pobesnel: „Komisar! Takoj se vrni!“ Vrnil se je. „Zdaj pa me poslušaj! Takoj se opraviči tovarišu, v bodoče pa ti odvzamem pravico zapirati ljudi brez mojega soglasja!“ Komisar se je spet medlo nasmehnil in mi dejal: „Oprosti.“ Potem pa se je obrnil in še vedno vedno z nasmehom na obrazu zapustil hodnik.

Komandant mi je nato dejal: „Veš, tovariš, v vojni se dogajajo tudi napake. Tega zapora ti ne bomo pisali v knjižico, ti pa oprosti in pozabi.“ Mimogrede je še vprašal komandirja, kakšen sem, in on je odgovoril, da sem v redu. To je bilo vse. Zopet sem bil prost in se veselil svobode, ki pa je zame zgubila precej bleščave.

Franč Košir,

Celje

Svobodni sveta, združite se! Za Boga, narod, domovino! Klica resnice mora prodreti do vsake celice na smrt obsojenega komunističnega organizma! Bivši in sedanji borci za Boga — Narod — Domovino, združite se! Bodite neutrudljivi prenosilci resnice, ki nezadržno razjeda komunistično nasilje!

Novice iz Zavetišča Dr. Gr. Rožmana

Odbor Zavetišča dr. Gr. Rožmana izreka zahvalo onim, ki so organizirali nabirko za Zavetišče, enako seveda še tistim, ki so v ta namen darovali.

Meseca novembra 1985 je zbral in poslal nabirko soborec **Ivan Jakoš** iz Milwaukee, ZDA, ki jo je v prvi vrsti zbral med soborci — člani Tabora. Znesek je znašal **457 dolarjev**.

Ob tragični smrti inž. Franceta Gruma sta soborca **Milan Zajec** in **Filip Oreh** zbrala med člani Tabora znesek **493 dolarjev**, ki so ga darovali v spomin na pok. inž. Gruma za Zavetišče. Ob tej priliki je tudi **DSPB Tabor Cleveland** darovalo vsoto **500 dolarjev** v isti namen.

Ko so lansko leto obiskali Argentino soborec **Jože Cerar** z ženo **Kristino**, a pred njim tudi **gospa Šušteršič**, vsi iz **Hamiltona Kanada**, so videli potrebe, ki jih tu imajo naši rojaki. Zato sta gospe Cerar in Šušteršič organizirali v svoji režiji 16. februarja 1986 v Hamiltonu v cerkveni dvorani kosilo s koncertom v korist Rožmanovega Zavetišča. Odziv in uspeh je bil odličen, kakor nam je sporočil soborec Cerar, da so vložili ves dobiček v tamkajšnji banki t. j. **3.008 kanadskih dolarjev** za Rožmanovo Zavetišče.

— — — —

Po daljši bolezni je umrl 25. februarja 1986 v Zavetišču **Janez Zobec**, star 76 let, rojen je bil v Dolenji vasi pri Ribnici. Naslednji dan ga je pokopal **dr. Alojzij Stare** na pokopališču Villegas, San Justo.

— — — —

S 1. marcem 1986 ima Zavetišče **bolničarko**, ki bo skrbela za zdravje in nego zavetiščnikov.

— — — —

Kakor druga leta na Cvetno nedeljo smo se zbrali v Zavetišču, kjer je daroval sv. mašo **dr. A. Stare** in blagoslovil oljke in butarice, ki jih je zopet podarila gospa **Anica Skarlovnik**. Po končanem cerkvenem obredu je bilo skupno kosilo, ki ga je pripravilo in serviralo osebje kot običajno pod spretnim vodstvom gospe **Marije Podlogar**. Tokrat smo imeli gosta soborca **Ferda Martinčiča** iz Kanade, ki je prišel po več letih z nečakom **Jožetom** obiskat sorodnike in znance v Argentini.

— — — —

24. marca 1986 smo imeli prvo poroko zavetiščnikov, poročila sta se **Viktor Gerčar** in **Emilija Seršen - Rupnik**.

— — — —

Za velikonočne praznike se je spomnila naših zavetiščnikov domobranska bolničarka „**Irena**“ - **Ivanka Primožič**, ki živi v Rochesterju, ZDA. Poslala je lepo vsoto za priboljšek zavetiščnikom za velikonočne praznike. Irene, rešiteljice novomeških ranjencev se je spomnil ob njeni 75-letnici soborec **Srečo Šivic** v spisu „Zadnji vlak“ (Tabor štev. 11-12, 1985).

Dr. Alojzij Starc redno skrbi za naše Zavetišče in ga vsak teden obiše in ob tej priliki daruje sv. mašo kot nedeljsko.

Odbor Zavetišča ima v načrtu napeljavo plina in telefona in sta obe akciji že v teku.

Prav tako odbor sporoča, da je v Zavetišču dovolj prostora in vsak, ki bi se odločil in želel priti v ta dom, naj se obrne na odbor.

Odbor je in bo vedno hvaležen za vsako pomoč, ki se nudi naši socialni ustanovi.

Inž. A. M.

Novo izdajo Bele knjige, ki je izšla za 40-letnico pokola 1985 v Clevelandu lahko naročite oni izven Argentine na naslov:

Zajec Milan — 15613 Holmes Ave — Cleveland — Ohio — 44110 USA
Zupančič Hinko — 6704 Schaefer Ave — Cleveland — Ohio 44103 ZDA

I. Vadnjal

V r n i t e v

Moj Bog,
dolgo je že, kar sva se ločila.

Nisem Te zavrgel
z mogočno gesto vsevedneža,
nisem Te zatajil,
da bi lažje sprostil svoje strasti,
nisem Te pahnil od sebe
poln mržnje do Tebe, ki si sama Ljubezen

Bilo je v tistih letih,
ko išče mlad človek popolnosti.
Težile so me krivice, ki jih je svet prepoln,
krivdo zanje sem vrgel na Tebe, Vsemogočnega,
neenakost, ki si jo dal ljudem ob rojstvu,
me je vznemirjala,
sam s sabo nezadovoljen
sem Ti očital, zakaj si me ustvaril
takega kot sem.

Danes čutim, da sem zopet na poti k Tebi,
Bože moj!

Gledam Tvoje čudovito stvarstvo okoli sebe,
slišim vrvenje ljudi, njih ravnanje in nehanje
in vedno bolj čutim, da je Tvoja volja nedoumljiva,
da si Ti edini popoln,
Bože moj.

Ti si merilo, položeno globoko v nas
spremljajoče nas ob vsakem koraku;
Ti si rešilna vrv, ob kateri se pnemo kvišku
iz umazanih nižin človeškega hrupa in strasti;
Ti si edino, kar je v nas lepega in dobrega,
Ti si v nadlogah nase poslednje zaupanje,
Ti si, ki daješ izbranim najvišjo moč.

Danes vem: nisem Te priznaval, a vendar nosil v sebi,
čutil sem Te, merilo, ob vsakem dejanju,
padal in dvigal sem se ob Tebi ,rešilna vrv,
kažipot, slutil sem Tvoj obstoj, v svojem nenehnem iskanju,

Toda nekaj mi je manjkalo: vdano zaupanje v Tebe,
tisti ubrani mir, ki ga podeljuješ le Ti,
tista brezmejna moč, ki preveva ljudi
slededeče Tvojim stopinjam.

Daj mi, da Te končno dojamem vsega,
pomagaj izruti iz mene, kar je še zlega,
mojemu obrazu vrni skladnost in mir.

Stori z menoj, kakor bo volja Tvoja,
vendar ne daj, da omahnem sredi boja,
moje življenje usmeri v pravilni tir!

KONEC BLIZU?

Še lanskega septembra je predsednik Romunije Nikolaj Ceaucescu govoril o zlati dobi socializma. V zgodovini ni poznan tak strašen cinizem, ker je namreč letošnja zima v Romuniji izgledala takole:

Najmočnejša dovoljena žarnica v stanovanjih je 40 vatov. Vsa stanovanja, vključno bolnišnice, so bile letos pozimi 6 ur brez elektrike.

Najvišja dovoljena temperatura v stanovanjih je bila letos pozimi 12 stopinj Celzija.

Umrljivost novorojenčkov je v Romuniji tako strašna zaradi slabe hrane itd., da rojstva registrirajo šele 3 tedne pozneje. Tako statistike niso tako strašne.

Stari ljudje po gotovi doseženi starosti niso več pripuščeni za zdravljenje v bolnišnice.

Vojaštvo kontrolira celotno produkcijo elektrike, vse rudnike in vsa javna dela. Mladina je obvezana na 6 dni „prostovoljnega“ dela. S takim delom bodo gradili vodni kanal od Bukarešte do Donave, ki pa bo zadoščal samo za plovbo predsednikove jahte. Ceaucescu, ki je resno bolan, skuša postaviti kot naslednika svojo ženo, sina ali enega od dveh bratov. — Komunistično cesarstvo, povsem podobno onemu v Severni Koreji.

Ni povsod v vzhodnem bloku tako obupno; toda v bistvu vsi ti socializmi vodijo k propadu. V Srbiji (T. Star 23. 12. 85) je 300 družin zahtevalo odključitev elektrike. Stroški so enostavno preveliki.

Ko bi si gornje podatke vzeli k sreči naši slovenski komunisti Dolanc, Popit, Ribičič in naši quasi disidenti, kot D. Štih, B. Pahor, ki po skoraj 70 letih propadanja socializma še vedno govore o njem in mogoče celo verujejo v pravljico socializma... ZU

Dr. Peter Urbanc

CERKEV IN DIASPORA 1985

Od vsega začetka so izseljencem v Ameriko sledili naši duhovniki. Zelo kmalu so po volji in darovih vernikov nastale prve slovenske župnije. Župniki slovenskega porekla so bili verski, socialni in narodni delavci. Imeli smo Rafaelovo duhovniško družbo, ki je koordinirala službo med izseljenci. Država je počasi sledila; na konzulatih so prevzeli izjemne služaje revščine, bolezni in smrti.

Po revoluciji je povezava Cerkve in države z izseljenci dolgo časa prenehala. Ker partija ni mogla imeti kontrole nad izseljenskimi duhovniki, so ti dolgo časa nemoteno delovali. Ker ni mogla drugače, je partija povezavo matične Cerkve z izseljenstvom tolerirala.

Ker te povezave ne more razdreti, je partija tudi leta 1985 poskušala preko Cerkve vplivati na politični ravni. Režim namreč med izseljenci slabo uspeva. Sila, teror in razne protiusluge ne uspevajo. Izseljenstvo namreč matične države in partije skoraj ne potrebuje več. Še manj uspeva politična propaganda režima, ker je rezultat ob 40-letnici tako strašno skromen. Iz tega vidika je poskus, pridobiti si izseljenstvo potom Cerkve, razumljiv in logičen.

Med take akcije smo lani zabeležili pozdrav nadškofa A. Šuštarja in škofa S. Leniča izseljenskemu pikniku v škofji Loki (R. G., okt. 85). V isto področje lahko štejemo priporočilo nekaterih matičnih duhovnikov za akcijo nabiranja za medicinske aparate. „Družina“ priporoča koledar SIM-e.

Vidni predstavniki Cerkve nedvomno vedo, da dajejo prestiž nepriemnim proslavam v škofji Loki in Kočevju — v posmeh žrtvam revolucije, pobitih na teh krajih. Smešno je aktiviziranje Cerkve za dobrodelne akcije režima v inozemstvu, ko pa je Cerkev doma od te aktivnosti

izobčena. Priporočilo partijskega tiska za SIM, ki tako jasno pride do izraza v publikacijah SIM-e, je na dlani.

Obiski matične duhovščine v diaspori so več ko dobrodošli. Ako kje, tu ostaja neka prizrčna povezanost z domovino. Pa vendarle moti, da, ko v Ljubljani že partiji javno govore o nujnem spomeniku vsem žrtvam vojne in revolucije, ti naši dragi gostje še niso našli poti do Pristave pri Clevelandu, groba v Lemontu in do križa v Midlandu... Kako strašno se je čutil pritisk režima letos septembra v Midlandu, ko je škof, ki tako spominja na Rožmana, sedel v prazni spovednici, namesto da bi pristopil k proslavi mrtve slovenske vojske.

Kaj je nagnilo Cerkev v letu 1985 do teh oportunističnih gest?

Jasno je, da gre tu za pritisk, močno poudarjen verjetno v Ljubljani, manj drugod; ali pa zavrtnjen v Mariboru in Kopru. Vprašanje nastane: je privolitev v to igro kompenzirana na drugem področju, ki je nam nepoznano? Dejstvo je, da se soočamo z nekim neprijetnim odstopom od premočrtnosti, ki jo vernik doma in zunaj od Cerkve pričakuje. Od vernika se pričakuje značajnost, pričevanje in angažiranost v zadevah vere in človeških pravic; vse povezano z neprijetnostmi v Sloveniji. Še bolj se to pričakuje od vrhov slovenske cerkvene hierarhije; za te je to malo lažje in za nje je to sveta dolžnost.

Cerkev mora gledati tudi v bodočnost! Ko bo današnja tragika slovenske partijske diktature odpravljena, mora Cerkev vstopiti v novo obdobje svobode s polno moralno in duhovno močjo. V spoštovanju do take Cerkve bo zablestela nova zarja verske svobode.

NAŠI MRTVI

✠ Jože Kokal

Iz Clevelanda smo prejeli žalostno vest, da je 26. decembra 1985 umrl Jože Kokal.

Pokojni se je rodil 4. novembra 1914 v Viru pri Domžalah.

Iz begunskega taborišča v Italiji je l. 1949 emigriral v ZDA in se naselil v Clevelandu, kjer je napravil svoj lastni dom in si uredil udobno družinsko življenje.

Jože Kokal je bil zaveden in veren Slovenec. Bil je član društva Tabor in se je redno udeleževal društvenih sestankov. Prav tako je bil član slovenske Pristave.

29. decembra 1985 ga je pokopal g. Viktor Tome v spremstvu treh duhovnikov. Pogrebna sv. maša je bila v cerkvi Marije Vnebovzeta, od koder je bil prepeljan na pokopališče Vernih duš, kamor so ga spremljali številni znanci in prijatelji.

Ohranili ga bomo v dobrem spominu.

Gospej Mary in družini naše sožalje!

Opozorilo

V novi izdaji Bele knjige, ki vsebuje 13.222 žrtev komunistične revolucije, so kljub ogromnemu delu in dobri volji, zbrati vsa razpoložljiva imena, še vedno pomote in pomanjkljivosti. To je razumljivo, ker je po 40 letih šlo marsikaj v pozabo; ob knjigi pa se je v marsikom zbudil spomin in so ugotovili, da manjka še veliko imen; v nekaterih primerih gre za cele vasi.

Da to popravimo, je glavni odbor sklenil zbrati ta imena in jih natisniti, da jih bomo lahko priložili že izdani knjigi. Zato kot zgodovinski referent naprošam vsa društva in posameznike, da nam čimprej sporoče ta manjkajoča imena žrtev, za katere vedo, in jih pošljejo na naslov organizacijskega tajnika Ivana Palčiča.

Navesti je treba: ime in priimek, leto in kraj rojstva, k'e kdaj in kako je bil ubit (vrnjen), in posebnosti (mučenje, ime morilca in podobno).

Naprošamo vse krajevne odbore, da tole sporočilo vzamejo resno. Govorite o tem na seji, pritegnite v delo vse, ki za pomote ali pomanjkljivosti vedo. Vsaka informacija je važna, naj pride od kogarkoli, naj bo član Tabora ali ne. Izrabimo čas, ki ga še imamo, da bomo tako zgodovini dali čim popolnejšo sliko. Ugodna prilika za tako povpraševanje so širši sestanki ali krajevni občni zbori.

Naš arhiv

Med nami političnimi emigranti je gotovo dosti ljudi, ki hranijo to ali ono gradivo, ki je v kakršnikoli zvezi z našim bojem proti komunizmu. To so lahko osebni zapiski že od doma iz časa revolucije; to so stare knjige ali revije, ki so postale redkost in jih nihče ne bere; lahko so tudi osebna ali uradna korespondenca med posamezniki ali društvi. Z leti postaja vedno večja nevarnost, da se vse to izgubi. Veliko tega se je že izgubilo, še več pa leži v zapuščenih predalih in nikomur ne koristi.

Glavni odbor je o tem razpravljal in sklenil opozoriti vsa krajevna društva na važnost, ki jih bodo taki zapiski še imeli pri pisanju zgodovine. Na poplavo lažnih komunističnih knjig moramo odgovoriti mi s svojimi dokazi, ker le tako bodo zgodovinarji lahko napisali resnico o rdeči revoluciji.

Za začetek naj vsa krajevna društva določijo enega ali dva člana, ki bosta to zbirala. Važno je vse in vsi smo poklicani k temu delu. Odbor je našel primeren kraj, kjer bomo vse to zbirali, a ta kraj mora zaradi važnosti ostati tajnost. Vse, kar zberemo, pošljimo na naslov našega tajnika Ivana Palčiča; ta bo pa odpravil na kraj, kamor spada.

V poudarek važnosti teh zgodovinskih virov naj omenim mnenje

mnogih naših ljudi doma in po svetu, da razkroja KP in vedno glasnejše zahteve po resnici o komunistični revoluciji v Sloveniji gotovo še ne bi bilo brez našega tiska. Dolgo smo pisali, nazadnje pa se je le nekaj pri-
jelo, kar vladnim krogom že povzroča velik glavobol.

Stvar je torej važna! Ne pozabimo na to!

Za glavni odbor TABORA ZDSPB
zgod. ref. Stane Pleško

DAROVALI SO

Od 16. 12. 1985 do 28. 2. 1986

(v dol.)

ZA ZAVETIŠČE:

Austral — A

Potočar Milena	3.00
Skvarča Marko	2.60
Makovec Ivan	2.80
Tekavec Ciril	2.80
Šerko Dane	5.00
Mustar Stane	2.80
Jakoš Janez	2.80
Avguštin Aleksander	2.80
Filipič Andrej	2.80
Filipič Marjan	1.20
Pri kosilu 29.12.1985	6.50

V spomin na pok. inž. Fr. Gruma:

Dolenc Vencelj	10.00
Tomažević Lovro	10.00
Dimnik Dušan	10.00

V spomin na pok. mamo Arnškovo:

Šproc Berta z družino	5.00
V spomin na pok. Radivoja Riglerja	
Inž. Anton Matičič - družina	5.00
Boc Milan	7.00

V spomin na pok. Jožefo Bedenčič:

Žerovnik Jože	5.00
Boc Milan	7.00

V spomin na pok. Jožefo Bedenčič:

Žerovnik Jože	5.00
---------------------	------

V spomin na pobite domobrance:

Buda Stane	10.10
------------------	-------

Hren France, Cleveland ..	26.00
Zajec Milan	20.00
Staniša Franc	12.00
N. N.	8.0
Zabukovec Domen	5.00

V spomin na pok. inž. Franceta

Gruma so darovali sledeči člani

DSPB Tabor:

Dular Milan	10.00
Urankar Frank	50.00
Petrič Lojze	10.00
Zupančič Polde	10.00
Kristanc Jože	10.00
Zajec Karel	20.00
Dolinar Milan	20.00
Hočevnar Ivan	10.00
Skubic Janez	10.00
Rezonja Štefan	10.00
Dejak Franc	70.00
Cenkar Franc	8.00
Sladič Jože	100.00
Zajec Milan	20.00
Gregorič Lojze	25.00
Vrhovnik Vinko	10.00
Pust Milko	10.00
Berkopec Ivan	10.00
Hren Franc	10.00
Mohar Lojze	5.00
Suhadolnik John	5.00
Oreh Filip	20.00
Hren France	40.00

DSPB Tabor, Cleveland ... 500.00
 Martinčič Ferdo-Mimi 25.00

**TISKOVNI SKLAD
 TABOR:**

Austral — A

N. N., Adrogué 2.00
 N. N., Ramos Mejía 2.00
 Blejec Ema 5.00

V spomin na pok. prijatelja in
 soborca inž. Franceta Gruma:

Dr. Stanko Kociper 10.00
 Inž. Anton Matičič 5.00
 Oblak Franc 10.00

(v dol.)

Gregorič Lojze 15.00
 Zupančič Polde 6.00
 Zupančič Anton 6.00
 Zabukovec Domen 8.00
 Kosmač Janez 8.00
 Štefeca Slavko 8.00
 Dular Milan 2.00
 Meglen John 1.00
 Hren France 20.00
 Zajec Karl 5.00
 Pechaver M. Anton 8.00
 Goršič Joseph 26.00
 Boje Karol 13.00

Grum Jakob 6.00
 N. N. 3.00
 Rupnik Franc 6.00
 Omahen Joseph 2.00

V spomin na pok. inž. Franceta

Gruma:

Boje Karol - Agnes 20.00

SOCIALNI SKLAD TABOR:

Austral — A

Na mesto cvetja na grob inž.

Franceta Gruma:

Korošec Ivan 10.00
(v dol.)

Urankar Frank 10.00
 Hočevnar Marija 10.00
 Hočevnar Ani 12.00
 Vavpetič Blaž 6.00
 Jarem Lojze 10.00
 Skubic Janez 5.00
 Gregorič Lojze 10.00
 Gaber Anton 26.00
 Slak Florjan 50.00
 DSPB Tabor - Milwaukee . 50.00
 DSPB Tabor - Toronto ... 1.944.00
 DSPB Tabor - Cleveland .. 2.635.00
 v spomin na pok. moža:
 Grebenc Mary 40.00

V S E B I N A

Svobodni sveta, Združite se! — Smrt inž. Franceta Gruma — Gen. L. Rupnik: Boljševizem — Umrl je msgr. Anton Orehar — Tone šušteršič: Dve miselnosti z različnimi učinki — Lina Matičič: Ob 70-letnici domobranskega časnikarja — Priče — Novice iz Zavetišča Dr. G. Rožmana — I. Vadnjal: Vrnitev — ZU: Konec blizu? — Dr. Peter Urbanc: Cerkev in diaspora 1985 — Naši mrtvi — Iz društev — Darovali so.
 Rev. V. Kozina: Slovenija, dežela moje radosti in moje bolečine (321—336)

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 2619